

ÓEGYIPTOMI RÉGÉSZETI LELŐHELYEK MEGÓVÁSA ÉS KEZELÉSE: ESETTANULMÁNYOK

2024/25. 1. FÉLÉV

ALAPADATOK		
TANTÁRGY NEVE	Óegyiptomi régészeti lelőhelyek megóvása és kezelése: esettanulmányok	Preservation and management of ancient Egyptian archaeological sites: case-studies
TANTÁRGY KÓDJA(I)		
SZERVEZETI EGYSÉG	Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar, Építőmérnöki Intézet	
SZAK, TAGOZAT	építőmérnök BSc építészmérnök BSc	nappali
TANTÁRGYFELELŐS OKTATÓ (Tárgyat irányító oktató)	Horváth Zoltán, mestertanár email címe: horvath.zoltan@uni-obuda.hu	fogadóórāja a tanszéki honlapon
OKTATÓK, ELŐADÓK	Horváth Zoltán, mestertanár	
ELŐKÖVETELMÉNY	-	
ELŐADÁSOK SZÁMA (HETENTE)	2 óra	
TANTERMI GYAKORLAT/ LABORGYAKORLAT (HETENTE)	0 óra	
TEREP- ÉS TANÜZEMI GYAKORLAT (HETENTE)	0 óra	
SZÁMONKÉRÉS MÓDJA	ZH	
MEGSZEREZHETŐ KREDITPONTOK	2 kredit	
TANTÁRGY FEALADATA, RÖVID LEÍRÁSA	<p>Egyiptom esetében a kivételesen gazdag, évezredekken és kulturális határokon átívelő régészeti örökség nemcsak turisztikai vonzerőt jelent, hanem ennek megóvása, fenntartása és kezelése súlyos terheket ró az ezért felelős kormányzati szervekre és intézmény-hálózatra, miközben az ország gazdasága továbbra is jelentős mértékben a turizmusra támaszkodik, a modernizáció pedig egyre nagyobb területeket hódít el a történeti tájból. A kurzus bevezetést nyújt a tárgykörbe tartozó fogalmak és szereplők rendszerébe, felvázolja a régészeti lelőhelyek megőrzésének jogi és intézményes környezetét, nyomon kíséri ezek létrejöttét és időbeli változását. A bemutatott esettanulmányok egyfelől plasztikusan szemléltetik a turisztikai nyomás, a nagyberuházások, a városi és mezőgazdasági expanzió okozta pusztítás mértékét, másfelől áttekintést nyújtanak a problémák leküzdésére irányuló stratégiák sokféleségéről. A fáraókori múlt és a modern nemzeti identitás viszonyának kérdése mellett tárgyaljuk a közösségi régészetben rejlő lehetőségeket, melyek hosszútávon át kívánják formálni a helyi közösségek attitűdjét a környezetükben fellelhető régészeti emlékekkel szemben. Hasznos tanulságokkal szolgálnak a különféle krízishelyzetek (ideértve a terrorizmus, a zavargások és fegyveres konfliktusok mellett a COVID-19 járványt is) örökségvédelmi vetületei. Az elpusztult vagy különösen veszélyeztetett régészeti emlékek épített és virtuális rekonstrukciói, replikái érdekes kérdéseket vetnek fel az élmény és autentikusság szempontjából, s szintúgy kitérünk a lelőhelyek és a régészeti gyakorlat üzleti célú hasznosításának szakmai és etikai aspektusaira. Bár a kurzus során tárgyalt témák egyiptomi esettanulmányokból táplálkoznak, a szerzett ismeretek korántsem specifikusak, és más kulturális kontextusokban éppúgy hasznosíthatók.</p>	
AJÁNLOTT SZAKIRODALOM	<ul style="list-style-type: none"> C. Renfrew - P. Bahn, <i>Régészet: elmélet, módszer, gyakorlat</i>, Budapest 1999 F.A. Hassan - G.J. Tassie A.De Trafford - L. Owens - J.van Wetering, <i>Managing Egypt's Cultural Heritage</i> (Discourses on Heritage Management 1), London 2009 N.N. Zakaria, <i>Egypt's cultural heritage in conflict situations: examination of past and present impact</i>, <i>Polish Archaeology in the Mediterranean</i> 28/2 (2019) 521-550 	

	<ul style="list-style-type: none"> • E. Helmy - C. Cooper, An Assessment of Sustainable Tourism Planning for the Archaeological Heritage: The Case of Egypt, <i>Journal of Sustainable Tourism</i> 10/6 (2002) 514-535 • Bosco, <i>3D Surveying Methods and Digital Information Management for Archaeological Heritage</i>, BAR International Series 3091, Oxford 2022 • L. Meskell, The Practice and Politics of Archaeology in Egypt, <i>Annals of the New York Academy of Sciences</i> 925/1, Ethics and Anthropology (2006) 146-169 • L. Baird-Naysmith, Archaeological Heritage Management at the Memphis and its Necropolis World Heritage Site, <i>Conservation and Management of Archaeological Sites</i> 20/1 (2018) 35-51
SZÜKSÉGES TECHNIKAI ESZKÖZÖK	projektor

A FÉLÉV ÜTEMEZÉSE				
ALKALOM	ELŐADÁS	ELŐADÓ	GYAKORLAT FORMÁJA	GYAKORLAT PROGRAMJA
1	Alapfogalmak: örökség, kulturális örökség, épített örökség, érték. A régészeti lelőhely és régészeti lelet fogalma. Történeti tájak. Rizikófaktorok. A védelem jogi alapjai. A régészeti megőrzés két alapvető lépése. Az intézményesült megőrzés és védelem lokális, nemzeti és egyetemes szintjei. Nemzetközi karták és egyezmények.	Horváth Zoltán		
2	A régészeti maradványok és lelőhelyek életciklusa. Viszonyulás a múlt emlékeihez az ókori Egyiptomban. Damnatio memoriae, újrahasznosítás, restauráció. Sírrabló papiruszok, Khaemuaszet herceg.	Horváth Zoltán		
3	Pre-modern időszak. Korai kereszténység, középkori iszlám ikonoklasmus. A gyarmati idők, Mohamed Ali Egyiptoma: utazók, kincsvadászok, kifosztás és elajándékozás. Európai ellenőrzés a régészeti emlékek felett: 1880-1914. Az Antiquities Service megalapítása és az 1883-as rendelet. Az egyiptomi örökségvédelmi rendszer az Egyptian Antiquities Organization-tól a Turisztikai és Régiségügyi Minisztérium létrejöttéig. Hatályos szabályozások.	Horváth Zoltán		
4	Ideológia és régészet: a régészeti örökség és a nemzeti identitás viszonyának alakulása. A Fáraók Aranyparádéja (2021). Prioritások a megőrzés terén, példák a múltból és a jelenből: kopt freskók Deir el-Bahariban, Grenfell és Hunt Oxyrhynchos-ban; a thébai Nemesek Temetője és Qurna.	Horváth Zoltán		

5	Beruházások, települések terjeszkedése, mezőgazdasági expanzió: Abu Ghalib, Dendera, Giza és Abu Roash. Irányított régészet: UNESCO-kampány Núbia műemlékeiért: 1960-1980.	Horváth Zoltán		
6	Iszaptégla épületmaradványok megóvásának lehetőségei település-lelőhelyeken: Deir el-Ballas, Umm el-Dabadib, Karanis és Lahun.	Horváth Zoltán		
7	Régészeti lelőhelyek a lokális közösségek fejlődésének szolgálatában: Dahshur. Közösségi régészet a lokális attitűdök megváltoztatására: Amarna.	Horváth Zoltán		
8	A régészeti örökség krízishelyzetekben: az 1993 és 1998 közötti terrorhullám, illetve a 2011-es Arab Tavasz utóhatásai és tanulságai.	Horváth Zoltán		
9	Örökségipar I. Megóvás, konzerválás és fenntartható turizmus? Tutankhamun és Nofertari sírja. Lelelőhelyek kezelése a memphiszi temetőben.	Horváth Zoltán		
10	A múlt újjáteremtése és bemutatása: The Pharaonic Village. Replika- emlékművek: I. Széthi és Tutankhamun sírja. Virtual Heritage Technology: Niuserra naptemploma, a Giza Project és Merneith királyné abüdoszi sírja. Élmény és autenticitás problémája.	Horváth Zoltán		
11	Örökségipar II. Épített örökség és médianyilvánosság: a múlt mint karrier és üzlet. Publikációs kötelezettség. Hagyományos és új média. „Showbiz régészet”. Menkaure piramisának újraburkolása: szakmai és etikai megfontolások.	Horváth Zoltán		
12	Zárthelyi dolgozat			

A FÉLÉV TELJESÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI		
ÉVKÖZI FELADATOK ÉS SZÁMONKÉRÉS		
KÖVETELMÉNY	LEÍRÁS	ÉRTÉK (pont, %, jegy)
A FOGLALKOZÁSOKON VALÓ RÉSZVÉTEL KÖVETELMÉNYEI	Előadásokon való részvétel ajánlott	-
AZ IGAZOLÁS MÓDJA A FOGLALKOZÁSOKON ÉS A VIZSGÁN VALÓ TÁVOLLÉT ESETÉN	A távollétet orvosi igazolás mellett tekintjük igazoltnak.	-
FÉLÉVES feladat rövid leírása		-
Kisfeladatok rövid leírása		-
ZH	A félév ZH dolgozat megírásával zárul, amelynek anyaga az előadáson elhangzott ismereteket öleli fel. A ZH egy alkalommal pótolható	-
ÉRTÉK ÖSSZESEN		

FÉLÉVZÁRÁS KÖVETELMÉNYEI	
AZ ALÁÍRÁS MEGSZERZÉSÉNEK FELTÉTELEI	<p>A ZH teljesítése legalább 51%-ra.</p> <p>Sikertelen ZH esetén pót-ZH-írható. Aláírás pótló vizsgán az vehet részt, aki jelen volt a ZH-n és a pót ZH-n is, de nem érte el egyiken sem az 51%-ot. ZH-ról való hiányzás esetén csak orvosi igazolás mellett lehet az aláírás pótló vizsgán részt venni.</p>
GYAKORLATI JEGY KIALAKÍTÁSA	A ZH eredménye adja a féléves jegyet.